C/2025/120

10.1.2025

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus

Ettepanek: nõukogu otsus liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta

(COM(2024) 599 final – 2024/0599 (NLE))

(C/2025/120)

Raportöör: **Giovanni MARCANTONIO**

Nõustaja	Ester DINI
Seadusandlik menetlus	EU Law Tracker
Konsulteerimistaotlus	15.7.2024
Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 148
Euroopa Komisjoni dokumendid	COM(2024) 599 final – 2024/0599 (NLE)
Seonduvad kestliku arengu eesmärgid	kestliku arengu eesmärk nr 1 – „Vaesuse kaotamine“ kestliku arengu eesmärk nr 5 – „Sooline võrdõiguslikkus“ kestliku arengu eesmärk nr 8 – „Inimväärne töö ja majanduskasv“ kestliku arengu eesmärk nr 10 – „Ebavõrdsuse vähendamine“
Vastutav sektsioon	tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	3.10.2024
Vastuvõtmine täiskogus	23.10.2024
Täiskogu istungjärk nr	591
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	239/0/3

1. SOOVITUSED

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (edaspidi „komitee“)

1.1. peab tervitatavaks ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta, eesmärgiga edendada konkurentsivõimelist ja kestlikku majandust. Komitee tunneb heameelt selle üle, et neid suuniseid on ajakohastatud uute elementide lisamisega vastavalt tööturu uutele vajadustele;

1.2. rõhutab vajadust püüelda ülespoole suunatud lähenemise poole ja tugevdada Euroopa poolaasta rolli tõhusate ja koordineeritud majanduspoliitika meetmete toetamisel. Sellega seoses loodab komitee, et näitajad, mida Euroopa poolaasta raames kasutatakse iga liikmesriigi sotsiaalse olukorra analüüsimiseks, on sama kaalukad kui makromajanduslikud näitajad, ning nõuab järelevalvet tagamaks, et uue majanduse juhtimise raamistiku mõju ei ohusta liikmesriikide tööhõivesuuniste rakendamist. Komitee nõuab ka Euroopa sotsiaalõiguste samba ja 2030. aasta eesmärkide täitmist;

1.3. toonitab nõukogu soovituse ettepanekut silmas pidades vajadust tugevdada sotsiaalpartnerite rolli (sotsiaaldialoogi ja kollektiivläbirääkimiste kaudu) ning asjakohasel juhul vajadust kaasata kodanikuühiskonna organisatsioonid tööhõivereformide ja -poliitika kavandamisse ja rakendamisse;

1.4. juhib tähelepanu sellele, et äärmiselt oluline on toetada ja suurendada tööjõupakkumist ning parandada juurdepääsu tööhõivele ja kvaliteetsetele töökohtadele, arvestades muu seas ettevõtete suurenevaid raskusi vajalike töötajate leidmisel. Komitee on seisukohal, et tarvis on edendada suuremat osalemist tööhõives, eriti noorte, naiste ja eakate hulgas. Samuti tuleks edendada meetmeid, et toetada tööhõivet, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist. Ühtlasi tuleks teha jõupingutusi töörände seaduslike võimaluste parandamiseks;

1.5. toetab komisjoni üleskutset liikmesriikidele tugevdada kaasamise poliitikat, mille eesmärk on edendada võrdseid võimalusi töökoha leidmisel ja karjääri edendamisel. Sellised võimalused on olulised suurema osalemise ja kaasavamate tööturgude ning kestliku ja õiglase majanduskasvu edendamisel, et integreerida ka kõige haavatavamad ja tõrjutuse ohus olevad rühmad;

1.6. rõhutab oskuste tugevdamise tähtsust käimasoleva rohe- ja digipöörde kontekstis ning vajadust tunnistada ja tagada inimeste õigust elukestvale õppele ja tõhusale juurdepääsule kvaliteetsele elukestvale haridusele ja koolitusele. Komitee toonitab, kui olulised on põhioskused, mis on tööalaseks integratsiooniks hädavajalikud;

1.7. rõhutab tungivat vajadust tagada õiglased ja inimväärsed palgad vastavalt tootlikkusele ja konkurentsivõimele, austades samal ajal riiklikke tavasid ja sotsiaalpartnerite autonoomiat. Selleks tuleb edendada kollektiivläbirääkimisi, sotsiaalpartnerite tõhusat kaasamist, tulemuslike andmekogumisvahendite kasutuselevõttu ning palgatasemete ja -dünaamika kindlakstegemist ja jälgimist liikmesriikides;

1.8. loodab, et liikmesriigid toetavad ja jälgivad tehisintellekti juurutamist ja kasutuselevõttu töökeskkonnas, sealhulgas algoritmilist juhtimist, et edendada selle eetilist ja sotsiaalselt kestlikku kasutamist, kehtestades asjakohased vahendid, et hinnata mõju töökohtadele ja töökorraldusele ning võimalikku mõju võimaluste ja potentsiaalsete riskide näol. Arvestades selle innovatsiooni erakordset ulatust, on soovitav paremini kooskõlastada riiklikke strateegiaid, alustades kogemuste ja hinnangute vahetamisest ning sotsiaalpartnerite täielikust kaasamisest;

1.9. rõhutab, kui oluline on, et liikmesriigid ajakohastaksid sotsiaalkaitse vahendeid ja kohandaksid uusi tööhõivevorme, sealhulgas tagades sotsiaalkaitse kõigile töötajatele, parandades maksu- ja toetussüsteeme ning jälgides poliitika ümberjaotavat mõju seoses suurte ühiskondlike muutustega, nagu demograafilised muutused ja suurenev vaesus;

1.10. kutsub sellega seoses liikmesriike üles kehtestama ja tugevdama poliitikat, mille eesmärk on toetada eluasemete taskukohasust, kättesaadavust ja sobivust, samuti kodutuse ennetamise ja leevendamise meetmeid, sealhulgas ELi fondidest kättesaadavaks tehtud vahendite kaudu;

1.11. kutsub liikmesriike üles parandama tööturgude kvaliteeti, tugevdades ja tõhustades poliitikameetmeid ebaseadusliku töö vastu võitlemiseks ja kvaliteetse töö, sealhulgas töötervishoiu ja tööohutuse edendamiseks, ning tõkestades mitteametlike ja ebakindlate töötingimuste levikut.

2. **SELGITAVAD MÄRKUSED**

Soovitusi 1.1 ja 1.2 toetavad argumendid

2.1. 2024. aasta Euroopa poolaasta kevadpaketiga andis Euroopa Komisjon liikmesriikidele strateegilised suunised, et edendada sellise tugeva ja tulevikukindla majanduse ülesehitamist, mis suudab tagada konkurentsivõime, vastupanuvõime ja kvaliteetsete töökohtade loomise. 2024. aasta liikmesriikide tööhõivepoliitika suunistes on sätestatud ühised prioriteedid seoses riikliku tööhõive- ja sotsiaalpoliitikaga, et muuta see õiglasemaks ja kaasavamaks osana ülespoole suunatud sotsiaalsest ja majanduslikust lähenemisest ning tugevdada rolli, mida Euroopa poolaasta on viimase viie aasta jooksul mänginud tõhusate ja koordineeritud majanduspoliitika meetmete toetamisel.

2.2. 2023. aasta suuniseid on ajakohastatud, et lisada meetmed oskuste ja tööjõu nappuse vähendamiseks ning põhi- ja digioskuste parandamiseks. Suunised hõlmavad ka uusi tehnoloogiaid, tehisintellekti ja algoritmilist juhtimist ning nende mõju töömaailmale. Lisaks viidatakse suunistes hiljutistele poliitilistele algatustele eriti olulistes valdkondades, nagu platvormitöö, sotsiaalmajandus ja eluaseme taskukohasus.

2.3. Samal ajal kehtestatakse uues majanduse juhtimise raamistikus eelarvepoliitika suunised ja otsused, mille eesmärk on tugevdada liikmesriikide võla jätkusuutlikkust ning edendada kõigi riikide kaasavat ja kestlikku majanduskasvu konservatiivse eelarvepoliitika kaudu, tagades samal ajal, et netokulude kasv on kooskõlas uues juhtimisraamistikus sätestatud kohandamisnõuetega. Sellega seoses on oluline jälgida ja tagada, et uue majanduse juhtimise raamistiku mõju ei ohustaks tööhõivesuuniste rakendamist liikmesriikide poolt ega Euroopa sotsiaalõiguste samba ja 2030. aasta eesmärkide saavutamist;

Soovitust 1.3 toetavad argumendid (suunis 8)

2.4. Sotsiaaldialoogil on oluline roll sellise majandus-, töö- ja sotsiaalpoliitika kujundamisel, mille eesmärk on edendada ülespoole suunatud lähenemist elatustasemete ja töötingimuste osas liikmesriikide vahel ja nende sees, samuti tõhusal reageerimisel Euroopa ees seisvatele töövaldkonna probleemidele ([1]). Komitee rõhutab oma varasematele arvamustele ([2]) viidates, et sotsiaalpartnerite konkreetset rolli tuleks sotsiaaldialoogi struktuurides ja protsessides täielikult tunnustada ja austada nii Euroopa kui ka riiklikul tasandil. Seal, kus see roll on endiselt nõrk, tuleb edendada regulatiivset ja institutsioonilist raamistikku, et tugevdada sotsiaaldialoogi ja suurendada kollektiivläbirääkimiste katvust kooskõlas piisavat miinimumpalka käsitleva direktiivi sätetega.

Soovitust 1.4 toetavad argumendid (suunis 5)

2.5. Kuigi tööturg toimis 2023. aastal hästi, takistab kasvav tööjõu- ja oskuste nappus majanduskasvu ja konkurentsivõimet ning võib aeglustada rohe- ja digipööret. 2023. aasta teises kvartalis oli vabade ametikohtade määr 2,7 %, mis on kõrgem kui perioodi 2013–2019 keskmine (1,7 %) ([3]). Seetõttu on vaja arendada Euroopa kodanike laiemat ja laialdasemat osalemist tööhõives, alustades noortest. Liikmesriigid peaksid võtma kohustuse edendada tulemuslikumalt mitte ainult kaasavat, kvaliteetset ja töömaailma vajadustele kohandatud haridust ja kutseõpet, tugevdades samal ajal avaliku ja erasektori tööturuasutuste pakutavat mentorlust, juhendamist ja nõustamist, vaid ka kvaliteetsemaid vahendeid – nagu õpipoisiõpe ja praktika – noorte integreerimiseks tööhõivesse. Nad peaksid võtma kohustuse edendada füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist, intellektuaalset tööd ja vabasid elukutseid, mille populaarsus on viimastel aastatel märkimisväärselt vähenenud, eriti noorte hulgas.

2.6. Tööjõu liikuvus ELis ja väljaspool seda võib aidata leevendada tööjõu ja oskustega seotud rahuldamata vajadusi. Liikmesriikidel palutakse keskenduda rohkem kolmandatest riikidest lähtuva rände haldamise vahendite tugevdamisele (edendades seaduslikke ELi sisenemise kanaleid), tööhõivevajaduste järelevalve ja prognoosimise tõhustamisele, kolmandates riikides omandatud kvalifikatsioonide tunnustamise menetluste parandamisele ning ärakasutamise ja ebaseadusliku tööga – mis mõjutavad sagedamini kolmandate riikide töötajaid – seotud ennetusvahendite tõhustamisele. Samal ajal peaksid nad võtma kohustuse tagada võõrtöötajate tõhusam kaasamine Euroopa tööturule. Kvalifikatsiooni mittetunnustamine ja keelebarjäär on endiselt ühed peamised takistused täielikul tööturule integreerimisel ([4]).

([1]) Ettepanek: nõukogu soovitus sotsiaaldialoogi tugevdamise kohta Euroopa Liidus, COM(2023) 38 final.

([2]) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemadel „Ettepanek: nõukogu soovitus sotsiaaldialoogi tugevdamise kohta Euroopa Liidus“ (COM(2023) 38 final – 2023/0012 (NLE)) ja „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Sotsiaaldialoogi tugevdamine Euroopa Liidus – selle täieliku potentsiaali ärakasutamine õiglasel üleminekul““ (COM(2023) 40 final) (ELT C 228, 29.6.2023, lk 87).

([3]) 2024. aasta ühine tööhõivearuanne.

([4]) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus — Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele oskuste ja talentide liikuvuse kohta (COM(2023) 715 final) — Ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse ELi talendireserv (COM(2023) 716 final - 2023/0404 (COD)) — Ettepanek: nõukogu soovitus Liikuvus Euroopas – õpirände võimalused kõigile (COM(2023) 719 final) — Komisjoni soovitus kolmandate riikide kodanike kvalifikatsioonide tunnustamise kohta (C(2023) 7700 final) (ELT, C/2024/4067, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4067/oj).

Soovitust 1.5 toetavad argumendid (suunised 6 ja 8)

2.7. Hoolimata tööhõive kasvust viimastel aastatel on sooline ebavõrdsus tööturul endiselt laialt levinud ning kajastub nii tööhõive tasemes kui ka palga- ja pensionilõhes. Mõningaid sektoreid ja ameteid mõjutavad jätkuvalt halvad töötingimused ja madalad palgad ning rohkem naisi kui mehi töötab osatööajaga, sealhulgas mittevabatahtliku osatööajaga. Soolise ebavõrdsuse vastu tuleb võidelda tasustamise läbipaistvuse direktiivi tõhusa rakendamise ning muude meetmete, näiteks maksusoodustuste kaudu, et edendada naiste suuremat osalemist tööturul. On oluline, et liikmesriigid kohustuksid parandama kvaliteetsete ja taskukohaste alusharidus-, lapsehoiu- ja pikaajalise hoolduse teenuste kättesaadavust ning võtma meetmeid, millega toetatakse töö- ja eraelu tasakaalu ning hoolduskohustuste õiglast jaotust meeste ja naiste vahel.

2.8. Suuremaid jõupingutusi tuleks teha ka puuetega inimeste tööhõive edendamiseks. Vaatamata olukorra hiljutisele paranemisele oli 2022. aastal puuetega ja puueteta inimeste tööhõivelõhe ELis 21,4 protsendipunkti, samas kui puuetega inimeste töötuse määr oli peaaegu kaks korda kõrgem kui puueteta inimeste töötuse määr ([5]). Kooskõlas puuetega inimeste õiguste strateegiaga aastateks 2021–2030 ([6]) on vaja teha täiendavaid jõupingutusi, et aktiivse tööhõivepoliitika abil tagada tööturule kaasamine, arendada nende sotsiaalsete ettevõtete potentsiaali, mis võiksid Euroopa tööturul olulist rolli täita, ja võidelda stereotüüpide vastu, tagamaks puuetega inimestele juurdepääsu nende vajadustele vastavatele töövõimalustele.

Soovitust 1.6 toetavad argumendid (suunis 6)

2.9. Arvestades rohe- ja digipöördest, elanikkonna vananemisest ja tööhõivemudelite muutumisest tulenevaid suuri majanduslikke ja sotsiaalseid muutusi, on kiiresti vaja meetmeid, et edendada inimeste, nende oskuste ja tööalase konkurentsivõime arendamist, parandades põhi- ja elukestvaid oskusi ja pädevusi. Euroopas on endiselt probleem seoses täiskasvanute koolitustes osalemise määraga, mis on vaid 37,4 %. See on palju madalam kui 2030. aastaks seatud 60 % eesmärk, mis on sätestatud Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas ([7]). Pakutavate koolituste kvaliteeti tuleb parandada sisu, metoodika ja vahendite poolest, et see vastaks nõuetele, mis on seotud ettevõtetele vajalike oskuste ja töötajate tööalase konkurentsivõimega, ning et edendada suuremat osalemist, sealhulgas uute tehnoloogiate kasutamise kaudu. Samuti tuleks edendada vahendeid koolituse ja karjääriarengu tihedamaks sidumiseks ning toetada individuaalsete oskuste analüüsi ning mikrokvalifikatsioonitunnistuste väljatöötamist, rakendamist ja tunnustamist kooskõlas nõukogu soovitustega isiklike õppekontode kohta. Lisaks tuleks piisavate vahendite abil veelgi tugevdada nii avaliku kui erasektori tööturuasutuste rolli. Nagu komitee on oma varasemates arvamustes märkinud, tuleb tunnustada ja tagada õigust elukestvale õppele ning tõhusat juurdepääsu kvaliteetsele elukestvale haridusele ja koolitusele ([8]). Selleks tuleks muuhulgas hinnata uusi vahendeid, näiteks tasustatud puhkuse võimaldamine koolitusel osalemise eesmärgil.

2.10. Eelkõige nende töötajate puhul, keda käimasolevad üleminekud tõenäoliselt kõige enam mõjutavad, ja nende puhul, kelle tööalane konkurentsivõime on madal, on vaja tugevdada kõiki täiend- ja ümberõppevahendeid sihipäraste aktiivsete hariduspoliitiliste meetmete ja ka nõustamise kaudu aktiivse tööotsimise toetamisel. Tuleks ära kasutada tehisintellekti rakenduste pakutavat potentsiaali poliitiliste sekkumiste kohandamiseks ja kehtestada vahendid, mis võimaldavad tõhusalt ja usaldusväärselt jälgida koolitusmeetmete mõju töökohtadele juurdepääsule ja töökohavahetusele.

2.11. Eriti pakiline on vajadus pakkuda digikoolitust nii täiskasvanutele kui ka noortele. Tehisintellekti rakenduste kasutuselevõtt töökohal muudab veelgi olulisemaks elanikkonna digi- ja tehnoloogiliste oskuste ajakohastamise. Liikmesriigid peaksid selle probleemi lahendamiseks võtma otsustavamaid meetmeid, parandades kooliõpilaste ja igas vanuses täiskasvanute digioskusi ning arendades digiõppe ja -koolituse ökosüsteeme, mida toetavad sellised olulised tegurid nagu kiire ühendus koolidele, seadmed ja õpetajate koolitus.

([5]) 2024. aasta ühine tööhõivearuanne.
([6]) Euroopa Komisjon. „Puuetega inimeste tööhõivepakett, et parandada puuetega inimeste tööturutulemusi“.
([7]) 2024. aasta ühine tööhõivearuanne.
([8]) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu otsus liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta (COM(2023) 599 final – 2023/0173 (NLE)) (ELT C, C/2023/870, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/870/oj).

2.12. Äärmiselt oluline on hoogustada kõigi tasandite haridussüsteemide ning kutsehariduse ja -õppe süsteemide ajakohastamist, et tagada nende vastavus ettevõtjate praegustele ja tulevastele vajadustele oskuste osas, pidades eelkõige silmas tehisintellekti rakenduste mõju. Tugevdada tuleb koolituse pakkumist tehniliste oskuste, eriti loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna oskuste, nagu ka pehmete oskuste osas, et valmistada uusi põlvkondi ette töötamiseks inimeste ja tehnoloogia suureneva integratsiooni tingimustes. Samal ajal on vaja tugevdada ka põhioskusi, sest see on parim viis toetada karjääri edukat alustamist. Lugemis-, kirjutamis-, kõne- ja arvutamisoskus on põhioskused edukaks tööalaseks integratsiooniks, eriti ebasoodsatest tingimustest pärit inimeste jaoks.

Soovitust 1.7 toetavad argumendid (suunised 5 ja 6)

2.13. Nominaalpalga tõusust hoolimata on reaalpalk inflatsiooni tõttu vähenenud peaaegu kõigis liikmesriikides ([9]). Ka palgavaesus on endiselt tõsine probleem. Lisaks sellele, et jälgitakse ja leevendatakse inflatsiooni negatiivset mõju töötajate ostujõule, tuleb tugevdada ka selliste vahendite tõhusust, mille eesmärk on tagada õiglane ja inimväärne palk ja mis reageerivad ka tootlikkuse arengule, mitte ainult madalapalgaliste, vaid ka kõigi nende jaoks, kes teenivad keskmist palka ja kelle ostujõudu on viimastel aastatel mõjutanud inflatsioonisurve. On oluline, et liikmesriigid rakendaksid täielikult piisavat miinimumpalka käsitlevat direktiivi.

2.14. Komitee leiab, et liikmesriigid peaksid võimaldama, julgustama ja edendama kollektiivläbirääkimisi selles valdkonnas, suurendades sotsiaalpartnerite rolli ja tehes kindlaks asjakohased vahendid kollektiivläbirääkimiste katvuse taseme mõõtmiseks, mis on paljudes riikides endiselt madal. Samuti peaksid neil olema tõhusad andmekogumisvahendid, et jälgida palgasuundumusi ja edendada palgakasvu kooskõlas liikmesriikide õigusaktide ja tavade, sotsiaalmajanduslike tingimuste ja tootlikkuse taseme, konkurentsivõime ja arenguga, võttes arvesse valdkondlikke ja territoriaalseid erinevusi.

Soovitust 1.8 toetavad argumendid (suunis 7)

2.15. Töömaailm on üks ühiskonna aspekte, kus toimuvad tehisintellektisüsteemide kasutuselevõtu tõttu suurimad muutused. Tehisintellekti saab kasutada töövoogude korralduse parandamiseks, ohtlike ja tüütute ülesannete kõrvaldamiseks, puuetega inimeste kaasamise edendamiseks ning tööjõupakkumise nappuse ületamiseks turul. Samuti võib see aidata paremini sobitada koolitus-, preemiapõhist ja sotsiaalpoliitikat töötajate vajadustega ja teha seda perspektiivist, mida peetakse tulemuspõhisemaks. Tehisintellekti areng aga tekitab ka muret mõju pärast, mida see võib avaldada tööhõivele ja töötajate elule. Tehisintellekti üha laialdasem kasutamine töötajatega seotud otsuste tegemise toetamisel võib tekitada probleeme seoses töötajate õiguste, töötingimuste ja sissetulekuga. Tehisintellekt võib muuta töö jälgimise ja juhtimise viisi ning seeläbi ohustada töötajate eraelu puutumatust ja sõltumatust. Samuti võib see tekitada või kinnistada eelarvamusi ja diskrimineerimist, võimendades olemasolevat ebavõrdsust. Lisaks tekitab muret algoritmide läbipaistvuse ja selgitatavuse ning aruandekohustuse küsimus.

2.16. Seetõttu on liikmesriikide jaoks esmatähtis mõõta, jälgida ja hinnata tehisintellekti mõju tööhõivele ja töökorraldusele, et edendada tehisintellekti eetiliselt ja sotsiaalselt kestlikku kasutamist, mis parandab süsteemide konkurentsivõimet, tööhõivet ja töökohtade kvaliteeti, kahjustamata töötajate õigusi või töötingimusi. Tehisintellekt muudab radikaalselt ka töökorraldust. Seetõttu on äärmiselt oluline, et sotsiaalpartnerid oleksid (kõigil tasanditel) täielikult kaasatud nende muutuste juhtimisse ja uuenduslike töökorraldusmudelite määratlemisse, kaitstes samal ajal ka tehisintellekti üle inimkontrolli teostamise põhimõtet. Sotsiaaldialoog ja kollektiivläbirääkimised on keskse tähtsusega tehnoloogia arengust tulenevate muutuste juhtimisel, võimalike probleemidega tegelemisel ja töötajate kohanemise edendamisel, töötades välja asjakohased ja õigeaegsed poliitikameetmed. Selle käimasoleva muutuse erakordse ulatuse tõttu on soovitav paremini koordineerida riiklikke strateegiaid, alustades kogemuste ja hinnangute vahetamisest.

Soovitust 1.9 toetavad argumendid (suunis 8)

2.17. Sotsiaalkaitsesüsteemidel on keskne roll sotsiaalse ühtekuuluvuse ja majandusliku turvalisuse tagamisel ning makromajandusliku destabiliseerimise riskide vastu võitlemisel. Seetõttu tuleb neid kohandada uute nõuetega, võttes arvesse majandusliku jätkusuutlikkuse eesmärke, vananeva elanikkonna kontekstis töömaailmas toimuvaid muutusi – eriti uute tööhõivevormide levikut – ja uues majanduspaketis sätestatud eelarve-eesmärke. Ettevõtete pakutavad sotsiaalteenused võivad olla ka tegur, mis aitab toetada ja täiendada sotsiaalkaitsesüsteeme ning mida tuleks kasutada pigem avaliku sektori sotsiaalteenuste täiendamiseks kui nende asendamiseks.

([9]) 2024. aasta ühine tööhõivearuanne.

2.18. On oluline, et liikmesriigid reformiksid sotsiaalkaitsesüsteeme kooskõlas praeguste ja tulevaste vajadustega, suurendaksid tööturul osalemist, pakuksid sotsiaalkaitset ebatüüpiliste tööhõivevormide jaoks, ennetaksid tõrjutust ning tugevdaksid sotsiaal- ja tervishoiusüsteeme, et edendada kaasavaid tööturge ja kestlikku majanduskasvu ning tagada süsteemide praegune ja tulevane jätkusuutlikkus. Seda silmas pidades tuleks liikmesriike julgustada süstemaatiliselt hindama erinevate sotsiaalkaitsemeetmete jaotuslikku mõju, et hinnata nende spetsiifilist ja üldist mõju ning toetada poliitika täiustamist.

Soovitust 1.10 toetavad argumendid (suunis 8)

2.19. Eesseisvate uute probleemide hulka kuulub eluasemete taskukohasus. 2022. aastal elas ELis peaaegu iga kümnes inimene leibkonnas, kus eluasemekulud kokku moodustasid üle 40 % kogu netosissetulekust, kusjuures alates 2020. aastast on see näitaja märkimisväärselt kasvanud ([10]). Liikmesriigid peavad kehtestama ja tugevdama poliitikat, mille eesmärk on toetada eluasemete taskukohasust, kättesaadavust ja sobivust, samuti kodutuse ennetamise ja leevendamise meetmeid, tehes seda osalt ELi fondidest kättesaadavaks tehtud vahendite abil.

Soovitust 1.11 toetavad argumendid (suunised 7 ja 8)

2.20. Komitee rõhutab vajadust tugevdada ebaseadusliku töö vastu võitlemise poliitikat, kehtestades ennetusmeetmed ja seaduslikku töötamist toetavad stiimulid, tagades inspekteerimise ja kontrollimise parema koordineerimise (sealhulgas riiklike andmebaaside suurema integreerimise ja tehisintellekti kasutamise kaudu) ning takistades töötajate lähetamise ebaseaduslikku kasutamist. Väga oluline on edendada õiguspärasuse kultuuri laiemat levitamist, sealhulgas teavitus- ja teadlikkuse suurendamise kampaaniate kaudu, alustades koolidest.

2.21. Tööõnnetuste püsivalt suur arv tähendab ka seda, et liikmesriigid peavad tegema suuremaid jõupingutusi, et kehtestada vähendamismeetmed, mida toetavad nõuetekohased tööinspektsioonid. Komitee toetab tööga seotud surmajuhtumite nulleesmärki ELis ([11]) ning kordab vajadust investeerida ennetuskultuuri töökohal.

2.22. Platvormitöö kasvav levik tekitab muret töötingimuste pärast ja tööjuhtimisel algoritmide kasutamise läbipaistvuse pärast. Nagu komitee oma varasemates arvamustes ([12]) juba rõhutas, hõlmavad suurimad probleemid piiratumat juurdepääsu sotsiaalkaitsele ja sotsiaalkindlustuskattele, tervise- ja ohutusriske, ebakindlat tööd, killustunud tööaega, ebapiisavat sissetulekut ja raskusi kollektiivsete õiguste tunnustamise tagamisel. Seetõttu on vaja, et liikmesriigid teeksid tööd platvormitöö tingimuste parandamist käsitleva direktiivi rakendamiseks.

Brüssel, 23. oktoober 2024

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Oliver RÖPKE

([10]) 2024. aasta ühine tööhõivearuanne.

([11]) „ELi töötervishoiu ja tööohutuse strateegiline raamistik aastateks 2021–2027. Töötervishoid ja tööohutus muutuvas töömaailmas“, COM(2021) 323 final.

([12]) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Paremad töötingimused tugevama sotsiaalse Euroopa jaoks: digitaliseerimise kõigi hüvede rakendamine tulevikutöö heaks““ (COM(2021) 761 final) ja teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv platvormitöö tingimuste parandamise kohta“ (COM(2021) 762 final) (ELT C 290, 29.7.2022, lk 95) ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu otsus liikmesriikide tööhõivepoliitika suuniste kohta“ (COM(2022) 241 final) (ELT C 486, 21.12.2022, lk 161).